

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

Agenția de
Dezvoltare Regională
Nord

Aprobat
prin decizia CRD Nord
nr. ___ din _____ 2020

Coordonat:
Dorin ANDROS
Secretar de Stat
” ” _____ 2020

RAPORT DE PROGRES

privind implementarea SDR Nord 2016-2020

ianuarie-iunie 2020

Bălți, 2020

CUPRINS

Lista de abrevieri și acronime	3
Sumar executiv	4
Introducere	8
Principalele rezultate ale SDR Nord atinse în perioada de raportare (Realizări SDR Nord la nivel de obiective specifice)	10
Obiectivul Specific 1: Acces asigurat la servicii și utilități publice calitative	10
MĂSURA 1.1. Dezvoltarea infrastructurii de importanță regională și locală	10
MĂSURA 1.2. Optimizarea serviciilor publice în domeniile MDS și AAC	13
MĂSURA 1.3. Promovarea eficienței energetice	13
Obiectivul Specific 2: Creștere economică sustenabilă în regiune	13
MĂSURA 2.1. Consolidarea rețelei de centre urbane	15
MĂSURA 2.2. Facilitarea dezvoltării mediului de afaceri	16
MĂSURA 2.3. Susținerea domeniului de cercetare, inovare și transfer tehnologic	17
MĂSURA 2.4. Dezvoltarea potențialului și infrastructurii turistice	17
MĂSURA 2.5. Dezvoltarea performanțelor și capacităților competitive a forței de muncă din RDN	18
Obiectivul Specific 3: Guvernanță îmbunătățită în domeniul dezvoltării regionale	19
MĂSURA 3.1. Crearea și dezvoltarea instrumentelor de suport pentru procesul de dezvoltare regională	19
MĂSURA 3.2. Dezvoltarea capacităților APL în planificare, managementul proiectelor și atragerea investițiilor	20
MĂSURA 3.3. Facilitarea dialogului între actorii regionali, interregionali și internaționali	20
Cooperarea cu partenerii de dezvoltare	21
Riscuri și provocări	25
Bune practici și lecții învățate	25
Concluzii și recomandări	26

Anexe:

- Anexa 1. Tabel generalizator cu indicatorii de monitorizare SDR Nord 2016-2020
- Anexa 2. Raport privind dezvoltarea capacităților specialiștilor ADR Nord, membrilor CRD Nord și reprezentanților APL din RDN în perioada ianuarie-iunie 2020
- Anexa 3. Repartizarea mijloacelor financiare ale FNDR pentru perioada ianuarie-iunie 2020

LISTA DE ABREVIERI ȘI ACRONIME

AAC	Aprovizionare cu apă și canalizare
ADR	Agenție de Dezvoltare Regională
APL	Administrație Publică Locală
AEE	Agenție pentru Eficiență Energetică
ASD	Administrația de Stat a Drumurilor
BNS	Biroul Național de Statistică
CNCDR	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale
CRD	Consiliul Regional pentru Dezvoltare
CPP	Concept de Proiect Posibil
CPV	Concept de Proiect Viabil
DRL	Drumuri regionale și locale
DR	Dezvoltare Regională
DUP	Documentul Unic de Program
EE	Eficiență Energetică
FNDR	Fondul Național de Dezvoltare Regională
GIZ	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei
GIS	Sistem Geografic Informatic
GL	Grup de lucru
IA	Incubator de afaceri
ISA	Infrastructura de sprijin a afacerilor
IES	Inspectoratul Ecologic de Stat
MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MDS	Managementul deșeurilor solide
MSPL	Modernizarea serviciilor publice locale
PI	Parc industrial
PIBR	Produsul Intern Brut Regional
PRS	Program Regional Sectorial
PRU	Program de revitalizare urbană
RDN	Regiunea de Dezvoltare Nord
RDC	Regiunea de Dezvoltare Centru
RDS	Regiunea de Dezvoltare Sud
RM	Republica Moldova
SDR	Strategie de dezvoltare regională
SNDR	Strategie Națională de dezvoltare regională
UE	Uniunea Europeană
UTA	Unitate Teritorială Autonomă
VAB	Valoare Adăugată Brută
ZEL	Zonă Economică Liberă

SUMAR EXECUTIV

Raportul privind implementarea SDR Nord 2016-2020, aferent perioadei ianuarie-iunie 2020, prezintă o analiză a progresului realizării Strategiei, evidențiindu-se starea și evoluția indicatorilor socio-economici la nivelul regiunii, precum și stadiul implementării proiectelor prioritare ale regiunii.

La baza evaluării rezultatelor obținute, a stat *Instrucțiunea privind monitorizarea și evaluarea politicii de dezvoltare regională*, aprobată prin ordinul MADRM nr.226 din 4 octombrie 2018, prin care au fost stabiliți 45 de indicatori de monitorizare (Anexa 1).

În contextul unei abordări mai generale, se poate constata, că politica de dezvoltare regională, la nivelul RDN, a avut un impact modest asupra nivelului de trai al populației și diminuării disparităților regionale. Astfel, ratele de creștere economică sunt foarte scăzute și chiar negative (a.2015). În intervalul de ani 2013-2017, PIB real pe cap de locuitor crește cu 2,8% în media anuală, constituind 61% din media națională.

În vederea atingerii obiectivelor SDR Nord 2016 – 2020, în perioada anilor 2016 – 2019, în RDN, a fost inițiată implementarea a 26 proiecte de infrastructură cu un cost total 306.177,49 mii lei. Dintre care 18 proiecte finanțate din sursele FNDR și 6 proiecte finanțate din sursele UE (6 proiecte tehnice elaborate și finalizate UE Etapa 1), 1 proiect de infrastructură (AAC) finanțat din UE, 1 proiect (IA) finanțat de guvernul României. Totodată, în colaborare cu partenerii de dezvoltare au fost implementate un șir de activități/proiecte soft pentru atingerea obiectivelor SDR Nord.

În domeniul alimentării cu apă și servicii de canalizare:

A fost inițiată implementarea a 8 proiecte finanțate din sursele FNDR și 5 proiecte finanțate din sursele UE prin intermediul GIZ (1 proiect de infrastructură și 4 de elaborare a documentației tehnice). Din proiectele respective totalmente au fost finalizate 2 proiecte cu finanțare din FNDR : „Aprovizionarea cu apă potabilă a locuitorilor satelor Risipeni și Bocșa”, „Crearea condițiilor de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare a locuitorilor comunei Parcani, Ocolina și Rădi Cereșnovăț din raionul Soroca” cât și două subproiecte de aprovizionare cu apă a locuitorilor comunei Băhrinești și satului Ocolina. Din sursele UE a fost finalizat proiectul investițional „Îmbunătățirea serviciului de aprovizionare cu apă și canalizare în raionul Rîșcani” unde a fost construită o infrastructură de alimentare cu apă și canalizare, cât și finalizarea elaborării a 4 proiecte tehnice pentru construcția și reabilitarea sistemelor de alimentare cu apă în orașul Drochia, orașul Edineț, orașul Fălești, orașul Costești (satele Păscăuți, Damașcani, Proscureni) și 2 sisteme de canalizare în com.Gălășeni și com.Hiliuți. În urma implementării proiectelor respective au fost obținuți următorii indicatori:

- 153,25 km de rețele de distribuție construite din 169,427 km rețele planificate;

- 48,119 km aducțiuni din 58,431 km planificate;
- 18 km de canalizare din 18 km planificate și 5 sisteme autonome de canalizare (școli, grădinițe,) din 5 planificate;
- 2 stație de epurare construite din 2 planificată;
- 2 stații de tratare a apei din 3 planificate;
- 3 stații de captare construite;
- 3 castele de apă construite din 4 planificate;
- 2 turnuri de apă construite din 2 planificate.

În domeniul infrastructurii drumurilor:

A fost inițiată și finalizată implementarea a 1 proiect. Până în prezent au fost atinși următorii indicatori:

- 5,8 km drumuri construite/reconstruite din 5,8 planificate;
- 1 pod reabilitat din 1 planificat.

În domeniul managementului deșeurilor solide:

În perioada 2016 – 2019 proiecte pe domeniul de intervenție respectiv nu au fost implementate.

În domeniul dezvoltării infrastructurii de suport în afaceri:

A fost inițiată implementarea a 7 proiecte, dintre care 3 deja sunt finalizate și au fost obținuți următorii indicatori:

- Au fost construite 2 clădiri cu suprafața de 2818 m² construiți/reabilitați;
- Sunt realizate lucrări de conectare a 1 obiectiv economic (PI) la servicii publice:
 - 3.57 km de apeduct
 - 2,95 km rețele de canalizare
- 40 de granturi oferite pentru dezvoltarea IMM-urilor în valoare de peste 140 000 euro.
- 5 Asociații de producători create
- 1 Centru de Informare și Consiliere în Afaceri creat
- 1 ghid investițional creat și promovat
- 1 site pentru promovarea investițiilor în regiune creat www.investnorth.md
- 1 manual elaborat "Marketing și dezvoltarea produsului"
- 10 instruirii pentru antreprenori și APL în domeniul vizat.

Sporirea atractivității turistice:

În perioada 2016 – 2019 nu a fost inițiată implementarea proiectelor de infrastructură pe domeniul de intervenție dat. Totuși, au fost realizate activități în sectorul dat în cadrul a 2 proiecte soft care s-au soldat cu următoarele rezultate:

- Cel puțin 100 de persoane instruite în domeniul agroturismului
- 3 locații turistice echipate
- 1 studiu elaborat „Analiza diagnostic privind dezvoltarea turismului rural și agroturismul în Regiunea de Dezvoltare Nord”
- 50 de reprezentanți APL și sectorul privat instruiți în domeniul Managementului Destinației Turistice
- 1 catalog al bucatelor tradiționale din RDN creat
- 1 studiu de fezabilitate elaborat al peșterii ”Emil Racoviță”.

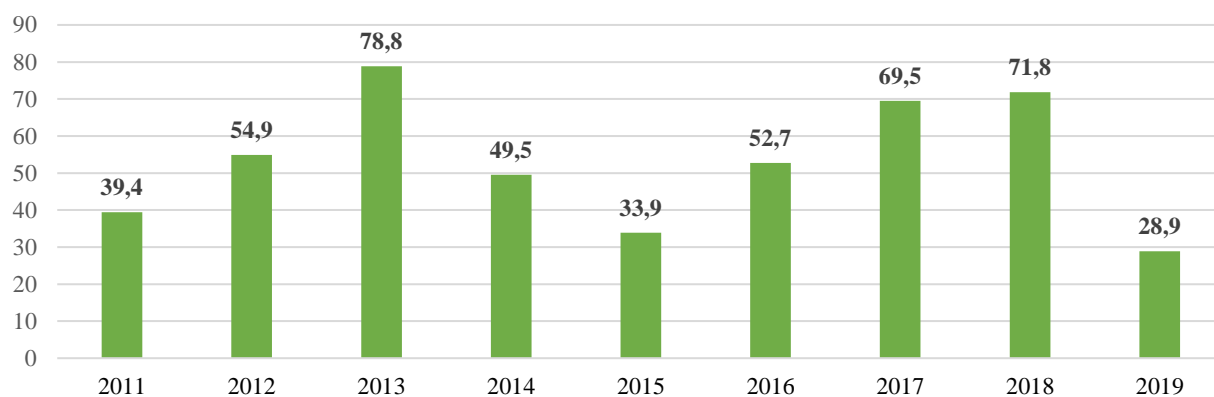
În domeniul eficienței energetice în clădirile publice:

A fost inițiată implementarea a 5 proiecte, dintre care 3 proiecte de infrastructură au fost finanțate din FNDR iar 2 proiecte de elaborare a documentației tehnice au fost finanțate din surse UE. Cele 3 proiecte finanțate din sursele FNDR au fost finalizate, iar lucrările de construcție-montaj au fost recepționate și costurile investiționale au fost transmise către beneficiarii proiectului. În cadrul celor 2 proiecte finanțate din sursele UE au fost realizate 2 proiecte tehnice care la fel au fost recepționate și ulterior transmise către beneficiari.

Indicatori realizați :

- 11 593,2 m² de pereți exteriori izolați;
- 1 963,28 m² de ferestre și uși exterioare schimbate;
- 6 908,9 m² planșeu izolat;
- 10 593,4 m² acoperiș izolat;
- 1 punct termic instalat;
- 221 m conducte externe renovate (gaz, apă);
- 5 cazane noi de gaze naturale (450kw) instalate;
- 1 centrală termică renovată.

Utilizarea mijloacelor alocate din FNDR în perioada anilor 2011-2019 pentru implementarea proiectelor investiționale, milioane lei

Principalele rezultate obținute în realizarea politicii de dezvoltare regională pe parcursul perioadei ianuarie-iunie 2020:

- 1) 7 proiecte în implementare finanțate din sursele FNDR în domeniile AAC, ISA și 5 proiecte finanțate din sursele UE în domeniile AAC și EE
- 2) 3 proiecte finanțate din surse externe în domeniul ISA și planificare strategică
- 3) 2 evenimente de promovare a regiunii desfășurate: *Ziua Europei în RDN*, *Conferința Națională cu participare internațională "Știința în Nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective"*
- 4) 1 ședință CRD Nord desfășurată
- 5) 23 activități de consolidare a capacităților pentru specialiștii ADR Nord, reprezentanții CRD, APL.

INTRODUCERE

Strategia de Dezvoltare Regională Nord 2016-2020 este principalul document de planificare strategică elaborat la nivel regional pentru o perioadă de 5 ani, care are drept scop facilitarea dezvoltării socio-economice durabile și echilibrate a RDN în baza normelor și standardelor europene pentru asigurarea unui trai decent al cetățenilor.

În vederea asigurării acestui deziderat, pe parcursul perioadei ianuarie-iunie 2020, activitățile au fost desfășurate în conformitate cu Planul de acțiuni privind implementarea SDR Nord pentru anii 2016-2020, precum și Planul de activitate al Agenției de Dezvoltare Regională Nord pentru anul 2020. Totodată, realizarea măsurilor a fost asigurată prin conlucrarea eficientă cu partenerii de dezvoltare și în colaborare cu autoritățile publice locale.

Prin urmare, toate activitățile desfășurate în perioada de raportare au rezultat din obiectivul general și obiectivele specifice stabilite în SDR Nord 2016-2020. Obiectivul general al Strategiei este *cooperare eficientă pentru dezvoltare echilibrată și durabilă a Regiunii de Dezvoltare Nord*. Pentru atingerea obiectivului general au fost definite trei obiective specifice, care s-au concentrat pe cele mai importante probleme din regiune:

1. Asigurarea accesului la servicii și utilități publice calitative prin implementarea proiectelor de infrastructură fizică
2. Facilitarea creșterii economice sustenabile în regiune prin promovarea potențialului socio-economic al RDN și atragerea investițiilor în regiune
3. Îmbunătățirea guvernanței în RDN

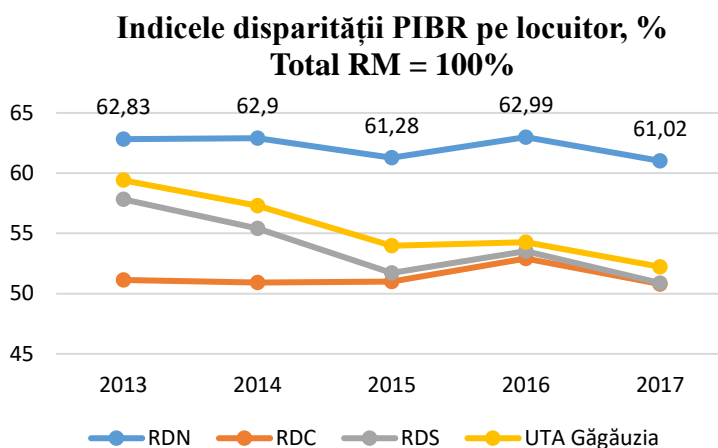
Realizarea obiectivelor menționate au drept scop atingerea următoarelor rezultate:

- 1) Nivelul de trai al populației din regiune îmbunătățit
- 2) Disparități regionale diminuate
- 3) Procesul migraționist din regiune diminuat

În calitate de indicatori ce reflectă impactul general al Strategiei au fost stabiliți trei indicatori: 1) Produsul intern brut regional pe locuitor; 2) Indicele de disparitate pentru PIBR pe locuitor; 3) Rata sărăciei.

Analiza valorilor efective arată, că în perioada anilor 2013-2017 *Produsul Intern Brut Regional pe locuitor* a crescut în termeni nominali de la 21,1 mii lei până la 30,7 mii lei, urmând trendul existent la nivel național. În raport cu acest indicator, RDN se situează pe a doua poziție pe țară, fiind devansată de mun. Chișinău.

În ceea ce privește, *indicele de disparitate al PIBR pe locuitor*, acesta rămâne practic constant pentru întreaga perioadă analizată, fiind de numai 61% față de media națională (RM=100%). În ciuda unor progrese înregistrate, disparitățile rămân a fi importante între mun. Chișinău și celelalte regiuni de dezvoltare. Acest lucru se datorează faptului că procesul de creștere tinde să se concentreze în zonele cele mai dinamice din țară, și anume mun. Chișinău.

Indicatorul *Rata sărăciei* nu a fost monitorizat pe parcursul perioadei de referință, deoarece BNS se află în procesul de revizuire a metodologiei de măsurare a sărăciei în RM.

Conform Deciziei nr. 14/20 din 13.02.2020, în anul 2020, au fost aprobate spre finanțare 7 proiecte, din cele incluse în DUP pentru anii 2017–2020, în valoare totală de 182.804.200,00 lei. În perioada ianuarie-iunie 2020, din alocațiile prevăzute din FNDR pentru anul 2020 pentru implementare, au fost valorificate 4.198.629,78 lei, sau 5,73%.

Pe domenii de intervenție mijloacele financiare din FNDR pentru anul 2020 au fost repartizate după cum urmează:

Tabel 1. Proiecte finanțate din FNDR în anul 2020

Domeniul de intervenție	Nr. proiecte	Costul proiectelor, lei	Bugetul aprobat/redistribuit pentru anul 2020, lei	Valorificat în ianuarie-iunie 2020, lei
Aprovizionare cu apă și sanitație	5	151.033.210,00	42.554.334,71	4.198.629,78
Infrastructura de sprijin a afacerilor	2	48.500.000,00	30.656.478,56	0,00
Total:	7	182.804.200,00	73.210.813,27	4.198.629,78

De asemenea, în anul 2020, în cadrul programului ”*Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova*”, ADR Nord a continuat implementare a 5 proiecte finanțate din sursele UE prin intermediul GIZ, în valoare estimativă de **11,62 milioane EURO**. La moment, proiectele tehnice au fost finalizate și transmise către beneficiarii proiectelor. În perioada de referință, în cadrul proiectelor

respective, au fost lansate procedurile de achiziții publice. Actualmente are loc evaluarea ofertelor depuse. Pentru semestrul doi urmează a fi efectuată contractarea lucrărilor de construcție-montaj.

În septembrie 2019, ADR Nord și GIZ Moldova, cu suportul UE, au semnat un acord de finanțare în valoare de **10,08 milioane de EURO** pentru achizițiile de lucrări de construcții în cadrul proiectelor de îmbunătățire a serviciilor de alimentare cu apă și de eficiență energetică.

REALIZĂRI SDR NORD LA NIVEL DE OBIECTIVE SPECIFICE

Obiectivul specific 1: Acces asigura la servicii și utilități publice calitative

Potrivit prevederilor SDR Nord 2016-2020, dezvoltarea infrastructurii de utilități publice este una din prioritățile principale ale regiunii, care direct contribuie la îmbunătățirea condițiilor de trai al populației și la o dezvoltare economică sustenabilă în regiune. Obiectivul specific vizat presupune realizarea unui complex vast de activități în vederea dezvoltării infrastructurii de importanță regională pentru sporirea coeziunii teritoriale și diminuarea disparităților regionale.

Obiectivul respectiv urmărește obținerea următoarelor rezultate:

- 1) Serviciile publice de AAC, MDS, DRL, EE în clădirile publice eficientizate;
- 2) Populația din regiune va beneficia de servicii publice calitative în sectoarele AAC, MDS, DRL, EE în clădirile publice;
- 3) Cooperarea inter-comunitară în prestarea serviciilor publice de AAC și MDS îmbunătățită.

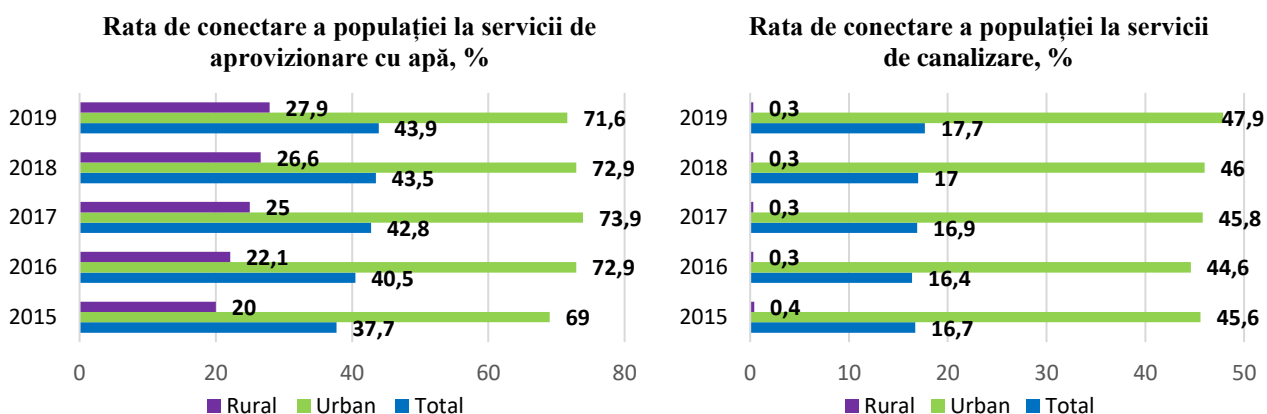
MĂSURA 1.1. Dezvoltarea infrastructurii de importanță regională și locală

Domeniul Aprovizionare cu apă și canalizare

Accesul la serviciile de AAC înregistrează o dinamică pozitivă față de valoarea inițială din anul 2015 la nivelul RDN. Totuși, ponderea populației conectate la rețeaua de alimentare cu apă și canalizare în regiune rămâne a fi foarte scăzută. Până în prezent, RDN are un grad insuficient de acoperire cu rețele de utilități publice la apă și canalizare.

Astfel, conform datelor BNS, în anul 2019, populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă a fost de 427,6 mii persoane, reprezentând 43,9% din populația RDN. Se remarcă o creștere a acestei ponderi cu 6,2 puncte procentuale față de anul 2015. În mediul urban acest indicator atinge 71,6%, pe când în mediul rural rata de conectare a populației la sistemul de alimentare cu apă constituie doar 27,9%. Numărul localităților conectate la sistemul de aprovizionare cu apă a crescut de la 179 în anul 2015 până la 203 în anul 2019.

Nivelul de dezvoltare al sistemului de canalizare în RDN este mai redus decât al sistemului de aprovizionare cu apă. În anul 2019 doar 172,6 mii persoane sau 17,7% din populația regiunii era conectată la sisteme de canalizare, fiind sub nivelul național (29,3%). Pe medii de reședință 47,9% din populația urbană și doar 0,3% din populația rurală au fost conectate la sisteme de canalizare. Față de anul 2015 acest indicator înregistrează o creștere cu 1,0 puncte procentuale.

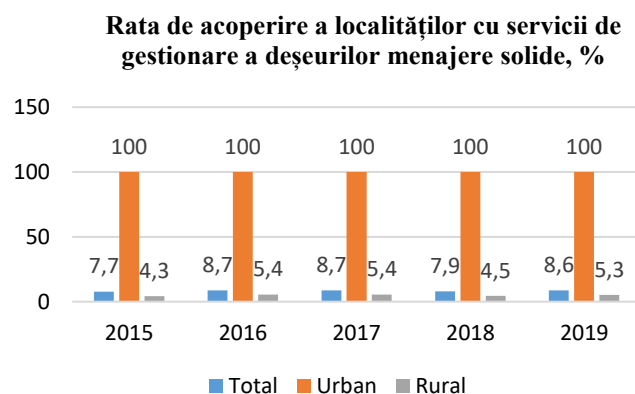
În vederea îmbunătățirii nivelului de asigurare cu servicii de apă și canalizare de calitate, în anul 2020, ADR Nord a obținut finanțare din FNDR pentru implementarea a 5 proiecte în domeniul AAC. Pentru realizarea acestor proiecte a fost aprobată suma de 42.554.334,71 lei, care, în perioada de raportare (ianuarie-iunie 2020), a fost valorificată în proporție de 5,73% sau 4.198.629,78 lei.

Trebuie de menționat faptul, că implementarea la propriu a proiectului „*Construcția sistemelor de alimentare cu apă în 10 localități din lunca râului Prut, r-l Glodeni. Etapa I - com. Cuhnesti și com. Balatina*” încă nu a demarat, deoarece are loc procedura repetată de achiziții publice.

De asemenea, în anul 2020 în perioada de raportare, ADR Nord cu suportul UE, prin intermediul GIZ, a continuat implementarea a 3 proiecte în domeniul AAC, în valoarea estimativă de circa 205.680.350 lei.

Domeniul Managementul deșeurilor solide

Indicatorul de bază utilizat pentru evaluarea domeniului de intervenție MDS este *Rata de acoperire a localităților cu servicii de gestionare a deșeurilor menajere solide*. Potrivit datelor furnizate de BNS se constată, că sectorul MDS este foarte slab dezvoltat în regiune. Gradul de acoperire a localităților cu servicii de salubritate în anul 2019 a constituit doar 8,6%, înregistrând o creștere nesemnificativă față de anul 2015 cu 0,9 puncte procentuale. Totodată, situația variază

considerabil de la zonele urbane la cele rurale. Dacă localitățile urbane au o rată de acoperire de 100%, în mediul rural cifra este aproximativ de 20 ori mai mică (5,3%).

În prezent, o mare parte a deșeurilor menajere sunt eliminate prin utilizarea depozitelor de deșeuri neconforme, care în majoritatea cazurilor nu sunt autorizate și reprezintă o sursă majoră de poluare a solului și a apelor subterane. Aceste locuri de depozitare a deșeurilor nu întrunesc standardele moderne de mediu în ceea ce privește amplasarea, proiectarea, construcția și exploatarea lor. Necătând la faptul, că în mare parte, astfel de depozite neconforme pe parcursul anilor sunt lichidate, totuși numărul lor rămâne a fi considerabil.

Tabel 2. Situația depozitelor neconforme în RDN

Indicatori	2015	2016	2017	2018	2019
Numărul de spații neconforme de depozitare a deșeurilor solide	779	1130	667	1077	1001
Numărul de spații neconforme de depozitare a deșeurilor solide lichidate	584	875	527	803	839

La nivel regional, în anul 2020 ADR Nord nu are în implementare proiecte investiționale în domeniul MDS.

Domeniul Drumuri regionale și locale

Pentru monitorizarea domeniului de intervenție DRL este utilizat indicatorul *Ponderea drumurilor modernizate din totalul drumurilor regionale*. Astfel, potrivit datelor oferite de ASD, în anul 2019 la nivelul RDN au fost modernizate 814.21 km de drum sau 68,7% în total drumuri. Datele sunt prezentate cu excepția mun. Bălți.

În ceea ce privește exploatarea drumurilor disponibile, RDN se plasează pe locul întâi după cantitatea de mărfuri transportate (1.032,9 mil. tone-km) și pe locul doi după cantitatea de pasageri transportați (13.500,1 mii pasageri), în profil regional.

În anul 2020 ADR Nord nu are în implementare proiecte investiționale în domeniul DRL.

Domeniul Eficiența energetică în clădirile publice

Evaluarea indicatorilor de monitorizare pentru domeniul de intervenție EE nu a fost posibilă, din cauza lipsei datelor pentru indicatorii stabiliți conform Instrucțiunii (*Consumul de energie în clădirile publice, Numărul clădirilor publice renovate prin măsuri de eficiență energetică*).

În anul 2020 ADR Nord nu are în implementare proiecte în domeniul eficiența energetică finanțate din FNDR.

Totodată, în anul de referință, ADR Nord continuă implementarea a 2 proiecte pe domeniul EE a clădirilor publice, finanțate din sursele UE prin intermediul GIZ în valoarea estimativă de circa 38.494.830 lei.

MĂSURA 1.2. Optimizarea serviciilor publice în domeniile MDS și AAC

În perioada de raportare, realizarea activităților orientate spre optimizarea serviciilor publice în sectoarele AAC a fost grav afectată de situația epidemică existentă în ultimele luni. Această situație problematică este generată de mai mulți factori, și anume: încetinirea procesului de implementare a proiectelor și măsurilor de dezvoltare a infrastructurii AAC și MDS; afectarea procesului de colectare a plăților pentru serviciile de AAC și MDS, fapt ce a diminuat în mare parte oportunitățile de dezvoltare și optimizare a serviciilor publice din aceste domenii; perturbarea managementului administrativ al prestatorilor de servicii din domeniile AAC și MDS din cauza situației epidemice.

MĂSURA 1.3. Promovarea eficienței energetice

Specialiștii ADR Nord în data de 25 februarie 2020 au participat la un curs pentru formarea managerilor Energetici ”Sprijin pentru sectorul privat privind participarea la proiectele de eficiență energetică cu finanțare din UE”, organizat de către Camera de Comerț și Industrie a RM în colaborare cu Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ). Participanții au fost instruiți în domeniul de elaborare, proiectare, implementare și control al proiectelor prevăzute pentru sporirea eficienței proceselor energetice în cadrul unui obiect public sau privat.

Obiectivul Specific 2: Creștere economică sustenabilă în regiune

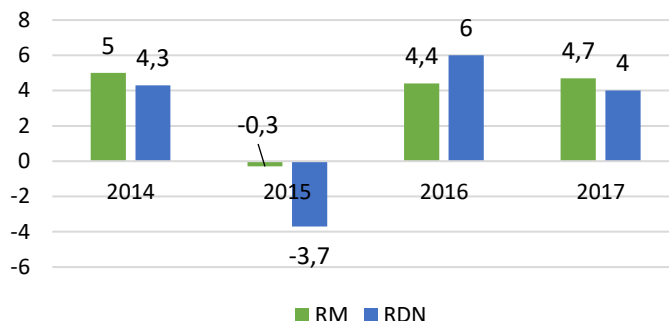
Potrivit SDR 2016-2020, obiectivul doi are drept scop sporirea avantajelor competitive a regiunii prin valorificarea potențialului economic și investițional al acesteia, accentul fiind pus pe facilitarea dezvoltării sectorului privat, pe cercetare, inovare și implementare a noilor tehnologii în producere, pe dezvoltarea sectorului turism și pe susținerea capitalului uman din RDN. Drept rezultate scontate propuse de a fi atinse, urmare implementării obiectivului respectiv sunt:

- 1) Potențialul economic al regiunii valorificat;
- 2) Atractivitatea investițională a regiunii sporită;
- 3) Infrastructură de afaceri valorificată;
- 4) Potențialul turistic al regiunii valorificat;
- 5) Potențial inovațional regional valorificat și aplicat în economie;
- 6) Capital uman competitiv pe piața forței de muncă.

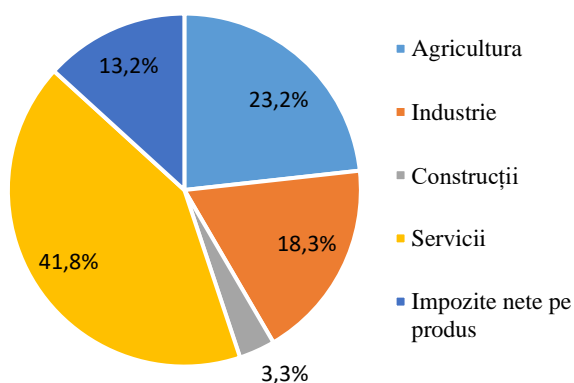
Majoritatea indicatorilor de monitorizare, pentru obiectivul doi, relevă o anumită îmbunătățire a poziției RDN în anul 2018 față de anul 2015 atât sub aspect valoric, cât și comparativ cu tendințele regionale.

Analiza valorilor efective ale PIB-ului regional arată, că în anul 2013 până în anul 2017 economia regiunii a avansat cu 9,4%, în expresie medie anuală. În termeni reali creșterea a fost numai de 2,5%. La nivelul anilor 2016-2017 se constată o creștere economică a regiunii, după o recesiune înregistrată în anul 2015. Pe plan național RDN se află pe locul doi între regiunile de dezvoltare în ceea ce privește dimensiunea PIB și contribuie cu circa 17% la crearea PIB-ului național.

Variația reală a PIB, %

Contribuția ramurilor economice la formarea PIB regional, 2017

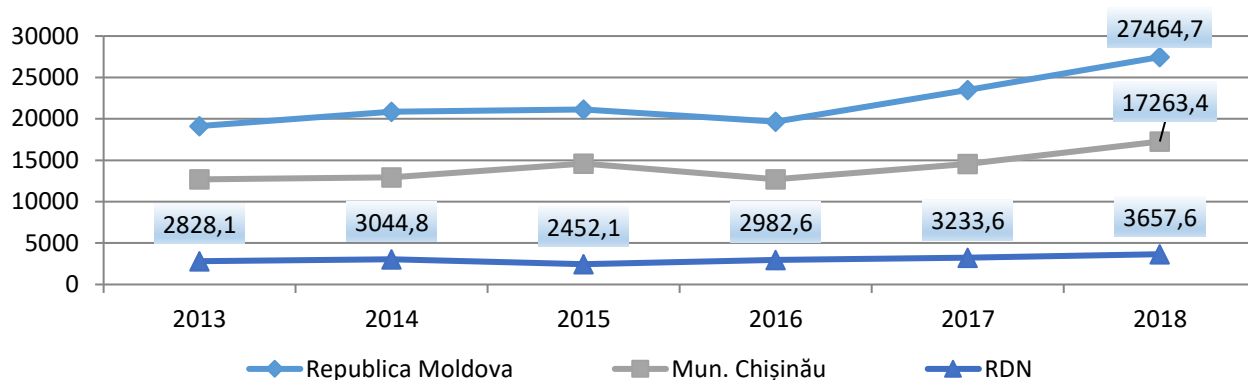

Analizând ponderea pe care sectoarele de activitate o dețin în PIBR, se constată că cea mai ridicată contribuție la formarea PIBR o are sectorul Servicii (41,8%). În cadrul acestui sector, o pondere semnificativă o deține domeniul Comerț (10%) și Tranzacțiile imobiliare (7%). Un rol substanțial în structura PIBR o are sectorul Agricultură, contribuția acestuia fiind în scădere de la 25% în 2014 la 23% în 2017. Industria este al treilea domeniu reprezentativ pentru regiune, cu o pondere de

18,3% în VABR. În cadrul acestui sector o pondere semnificativă o deține Industria prelucrătoare (14,5%).

Și dinamica investițiilor în regiune înregistrează o traiectorie ascendentă în perioada 2015-2018. Astfel, volumul investițiilor în active imobilizate realizate pe locuitor în anul 2018 au constituit 3.743,2 lei, în creștere cu circa 51% față de anul 2015. Totodată, este de menționat că activitatea investițională este distribuită neuniform pe teritoriul RM, fiind concentrată mai mult în mun. Chișinău, unde volumul investițiilor constituie circa 63% din volumul total pe republică. În RDN acestui indicator îi revine circa 13% din total investiții pe țară.

Evoluția comparativă a investițiilor în active imobilizare, mil. lei, 2013-2018

La fel, și structurile de sprijin a afacerilor, reprezentate de ZEL, înregistrează performanțe bune în evoluția investițiilor atrase. Cu toate acestea, rezultatele respective se bazează, în mare parte, pe performanțele obținute de ZEL Bălți, valoarea investițiilor realizate până la 31 decembrie 2018 a atins nivelul de 185,9 milioane dolari SUA. Aproape jumătate din investițiile realizate în cadrul zonelor economice libere (46,2%) au fost realizate în cadrul ZEL „Bălți”. În medie la un rezident revine o investiție realizată de circa 545,8 mii dolari SUA - cea mai mare valoarea înregistrată la nivel de ZEL.

MĂSURA 2.1. Consolidarea rețelei de centre urbane

În scopul implementării acestei măsuri, în perioada de referință, ADR Nord a elaborat propuneri și recomandări la propunerea de Politică publică cu privire la centre de dezvoltare urbană în Republica Moldova elaborată de MADRM în 2019. Obiectivul general al acestui document constituie crearea în Republica Moldova a unei rețele de orașe atractive pentru locuitori, antreprenori și vizitatori, care generează creștere, ocupare a forței de muncă și stimulează dezvoltarea zonelor teritoriale adiacente.

Pe parcursul perioadei ianuarie-iunie 2020 s-a participat la ședințe comune cu participarea orașelor, poli de creștere, experților GIZ, MADRM în cadrul cărora au fost stabiliți pașii următori în ceea ce privește elaborarea și implementarea PRU.

De asemenea, specialiștii SPRCE au purtat discuții cu orașele/municipiile din regiune privind elaborarea Programelor de Revitalizare Urbană (PRU), inclusiv organizarea unor reuniuni în cadrul cărora să fie prezentate, discutate, clarificate aspecte ce țin de elaborarea PRU.

Reiterăm, că în perioada 2018-2019, în cadrul proiectului ”Sprijinirea administrației publice din Republica Moldova în implementarea politicii regionale prin dezvoltarea urbană integrată și durabilă” finanțat în cadrul programului polonez de asistență străină al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polone, cinci orașe/municipii Bălți, Edineț, Soroca, Ocnița, Drochia au elaborat PRU, în baza cărora deja au obținut finanțare pentru proiecte din domeniul revitalizare urbană.

MĂSURA 2.2. Facilitarea dezvoltării mediului de afaceri

Un indicator relevant pentru evaluarea gradului de dezvoltare antreprenorială reprezintă densitatea IMM, exprimată prin numărul de IMM-uri în regiune raportat la 1000 de locuitori. Evoluția acestui indicator înregistrează o creștere continuă, atingând în anul 2018 valoarea de 7,11 IMM/1000 locuitori, dar sub media națională (de 2 ori mai mic). Cea mai ridicată capacitate antreprenorială o demonstrează mun. Chișinău, care înregistrează 42,81 IMM/1000 locuitori, depășind și media națională.

Analizând principalii indicatori ai pieței forței de muncă, se constată o stabilizare a ratei de ocupare în jurul nivelului de 40%. Totuși, în pofida înregistrării unor progrese, rata de ocupare rămâne a fi în continuare foarte scăzută. Se menține tendința de diminuare a numărului de șomeri înregistrați în regiune. Astfel, rata șomajului în anul 2018 a atins nivelul de 3,3%, sub media națională.

În anul 2020 ADR Nord și-a continuat activitățile orientate spre facilitarea dezvoltării mediului de afaceri în RDN, regăsite în principalele documente de politici regionale SDR Nord 2016-2020 și PRS în domeniul dezvoltării infrastructurii de sprijin a afacerilor. Astfel, în anul 2020, din mijloacele FNDR, a fost aprobată spre finanțare suma de 2.156.478,34 lei pentru implementarea unui proiect din domeniul ISA. Ca rezultat al implementării acestuia urmează să fie amenajată o piață regională en-gros în raionul Rîșcani.

Totodată, în anul de referință, și-a continuat activitatea Centrul de Informare și Consiliere în Afaceri pentru IMM, creat în cadrul ADR Nord în anul 2018. Pe parcursul primului semestru specialiștii centrului au oferit 31 de consultări telefonice cât și în birou, au elaborat 6 buletine informative. În cadrul proiectului au fost oferite 8 burse acordate studenților Universității de Stat “Alec Russo” din Bălți în cadrul stagiilor practice, au fost desfășurate 2 evenimente de înmânare a granturilor, în cadrul cărora au fost oferite 4 granturi rezidenților din Incubatoarele de Afaceri Soroca și Sângerei (câte 12 participanți) și au fost organizate 2 evenimente de înmânare a „Revolving Fund” pentru IA din RDN.

De asemenea, prin intermediul platformei web www.investnorth.md, lansate în 2018, a fost promovat potențialul investițional al RDN și posibilele locații investiționale din regiune.

În anul 2020 a continuat elaborarea studiului lanțului valoric al fructelor în RDN, inițiat în anul 2019. În acest sens, prin intermediul Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (Helvetas) au fost contractați experți care acordă suport în finalizarea studiului. Prin acest studiu s-a propus să se facă analiza tuturor elementelor lanțului valoric al fructelor din RDN (producerea, depozitarea, procesarea și comercializarea); să se identifice elementele lipsă a lanțului valoric în structura regională, a

nevoilor actorilor-cheie implicate la diferite niveluri ale lanțului valoric, necesitățile de dezvoltare, locații cheie/idei de proiecte fezabile pentru investițiile necesare în unitățile de depozitare/procesare.

De asemenea, în vederea promovării potențialului economic și investițional regional, specialiștii ADR Nord a participat la Forumul Internațional de Afaceri Moldova – 2020 ”Formarea viitoarei cooperări internaționale în afaceri” (30.01.2020).

În perioada de referință ADR Nord a marcat Ziua Europei prin crearea unui spot video ”La mulți ani, Europa. La fel, pe site-ul agenției au fost promovate două spoturi create de Gimnaziul „Iurie Boghiu” din s. Flămânzeni și Liceului teoretic „Dimitrie Cantemir” din mun. Bălți.

Cu prilejul sărbătoririi Ziua Dunării a fost elaborat un comunicat de presă și plasat pe site-ul ADR Nord. Mai multe detalii pot fi găsite pe pagina web www.adrnord.md.

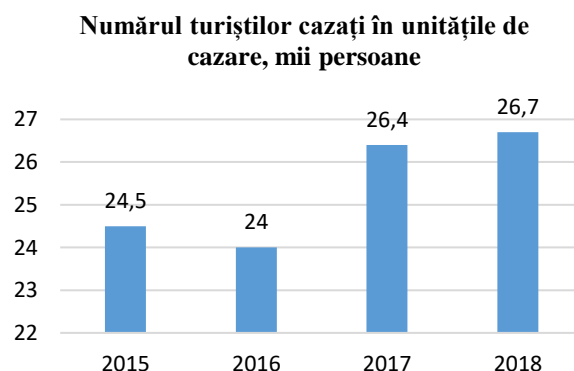
MĂSURA 2.3. Susținerea domeniului de cercetare, inovare și transfer tehnologic

Întru susținerea domeniului de cercetare și inovare, ADR Nord implementează un proiect de dezvoltare regională, în urma căruia, la USARB, va fi creat Centrul de Inovare și Transfer Tehnologic (CITT) din Regiunea de Dezvoltare Nord. Astfel, în anul 2020, din mijloacele FNDR, a fost aprobată spre finanțare suma de 28.500.000,00 lei. Lucrările de construcție montaj vor fi implementate în 2 etape. Pentru prima etapă a fost contractat operatorul economic. Etapa 2 este în procedura de achiziții publice. Disponibilitatea de a deveni cofinanțatori ai proiectului a fost exprimată de Proiectul de Competitivitate din Moldova al USAID Moldova, ce va contribui pe componenta ”dotări” (mobilier și echipament tehnic) în sumă de 9.041.790,00 lei.

Totodată, în perioada de referință, ADR Nord a participat la Conferința națională cu participare internațională „Știința în nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective”, ediția a IV-a desfășurată în mediul on-line (26.06.2020).

MĂSURA 2.4. Dezvoltarea potențialului și infrastructurii turistice

Potențialul turistic al RDN este foarte bogat și variat, dar puțin valorificat. În anul 2018, în unitățile de primire a turiștilor au fost înregistrați 26,7 mii persoane, valoarea menționată reprezentând circa 7% din totalul național al turiștilor. Cea mai mare parte a turiștilor sunt rezidenți - 78%, în timp ce doar 22% - turiști nerezidenți. În ceea ce privește evoluția numărului de structuri de cazare, acesta a crescut în

perioada anilor 2015-2018 cu 7 unități, plasând RDN pe locul trei în plan național (după mun. Chișinău și RDC).

În scopul promovării obiectivelor turistice din RDN, în data de 3 martie curent, în incinta ADR Nord a fost desfășurat un atelier de lucru, în cadrul căruia reprezentanții Agenției de Investiții a Republicii Moldova au prezentat Ruta cultural-turistică R. Moldova-România „Voievodul Ștefan cel Mare și Sfânt”, elaborată prin parteneriatul dintre Agenția de Investiții a Republicii Moldova și Ministerul Turismului din România și cuprinde obiective turistice și culturale din ambele țări, reprezentative pentru istoria domnitorului.

La atelierul de lucru au participat ghizi turistici din nordul Republicii Moldova și specialiști ai ADR Nord. Participanții la eveniment au propus și au analizat un șir de locații care ar putea fi incluse în ruta cultural-turistică „Voievodul Ștefan cel Mare și Sfânt”. De asemenea s-a vorbit despre rolul ghidului și abilitățile sale de bază, precum și despre poziționarea grupului și interacțiunea între ghid-obiect-grup.

Tot în contextul promovării obiectivelor turistice, ADR Nord a făcut o solicitare MADRM de a facilita o discuție cu actorii cheie (MADRM, MEI, precum și agentul economic SRL „Knauf Ghips”, etc.) în ceea ce privește deschiderea peșterii Emil Racoviță.

Menționăm, că în anul 2019, la inițiativa ADR Nord, de către Administrația peșterilor din Republica Cehă, sub coordonarea Agenției cehă pentru dezvoltare a fost realizat un studiu de fezabilitate cu privire la deschiderea peșterii Emil Racoviță (Zolușca). Totodată, Agenția cehă pentru dezvoltare a manifestat disponibilitate și interes de a investi în deschiderea peșterii Emil Racoviță (Zolușca).

Pe tot parcursul perioadei curente ADR Nord a promovat potențialul turistic al RDN prin intermediul web site-lui și a platformelor de socializare online.

MĂSURA 2.5. Dezvoltarea performanțelor și capacităților competitive a forței de muncă din RDN

Întru realizarea acestui obiectiv, în cadrul proiectului „Un nou impuls pentru dezvoltarea afacerilor în RDN”, finanțat de Agenția Cehă pentru Dezvoltare, 8 studenți de la Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (USARB) au promovat practica la diferite instituții și companii din regiune, pentru care au fost remunerați cu un salariu de 3000 lei fiecare din partea proiectului. Această activitate a avut drept scop de a facilita încadrarea tinerilor în câmpul muncii și de a diminua procesele migraționiste din regiune/țară.

Obiectivul Specific 3: Guvernanță îmbunătățită în domeniul dezvoltării regionale

Prin acest obiectiv se propune crearea instrumentelor de suport în elaborarea și armonizarea documentelor de politici regionale și naționale, facilitarea, comunicării între actorii regionali pentru a face participarea și implicarea acestora mai activă și eficientă în domeniul DR.

Drept rezultate scontate urmare implementării obiectivului respectiv au fost stabilite următoarele:

- 1) Instrumente de suport al procesului de dezvoltare regională create;
- 2) Competențele și capacitățile actorilor regionali consolidate;
- 3) Mecanismul de finanțare a proiectelor în domeniul de dezvoltare îmbunătățit

MĂSURA 3.1. Crearea și dezvoltarea instrumentelor de suport pentru procesul de dezvoltare regională

Ațiunile reflectate în măsura respectivă presupun îmbunătățirea cadrului legal-normativ a politicii de dezvoltare regională, precum și crearea/îmbunătățirea mecanismelor de monitorizare și evaluare a politicii de dezvoltare regională.

În acest context, pe parcursul primului semestru ADR Nord a venit cu o serie de propuneri și recomandări în ceea ce privește modificarea/îmbunătățirea următoarelor acte legislative și normative aferente procesului de dezvoltare regională:

1. Legea nr.438/2006 cu privire la dezvoltarea regională în Republica Moldova;
2. Instrucțiunea privind monitorizarea și evaluarea proiectelor de dezvoltare regională;
3. Regulamentul de desfășurare a concursului de selectare a proiectelor pentru finanțare din FNDR.

În cadrul activității de planificare strategică ADR Nord utilizează mai multe instrumente, printre care se numără și hărțile tematice digitale produse cu ajutorul tehnologiei GIS. Astfel de hărți servesc, pentru elaborarea de studii și analize tematice și sectoriale și de strategii regionale, pentru realizare de broșuri, pliante de prezentare a regiunii. În perioada ianuarie-iunie 2020 au fost elaborate materiale cartografice, atât pentru sprijinirea activităților de planificare strategică, cât și pentru pentru localizarea proiectelor implementate în regiune.

Totodată, în cadrul procesului de monitorizare a SDR Nord 2016-2020, a avut loc actualizarea principalilor indicatori socio-economici regionali folosind principala platformă statistica oficială disponibilă la nivel național a BNS.

MĂSURA 3.2. Dezvoltarea capacităților APL în planificare, managementul proiectelor și atragerea investițiilor

Această măsură ține de dezvoltarea abilităților și competențelor angajaților ADR Nord cât și altor actori regionali (CRD Nord, APL de nivelul I, II) în domeniul dezvoltării regionale, prin participarea acestora la diferite sesiuni de instruire, ateliere de lucru, mese rotunde, vizite de studiu, etc. Este de menționat, că în perioada de referință, în contextul situației epidemiologice COVID 19 vizitele de studiu au fost amânate, iar ședințele și sesiunile de instruire în mare parte au fost desfășurate în format online.

În acest sens, conform Programului de instruire, în perioada ianuarie-iunie 2020, au fost organizate următoarele forme de instruire cu participarea actorilor regionali, după cum urmează:

Tabel 3. Dezvoltarea capacităților actorilor regionali pe forme de instruire

Forma de instruire	Număr sesiuni	Număr participanți		
		ADR Nord	CRD Nord	APL din RDN
Sesiuni de instruire / treninguri	8	15	-	-
Ședințe, ateliere de lucru, mese rotunde	12	15	43	-
Vizite de studiu	0	-	-	-
Conferințe, forumuri	3	4	-	-

Au fost fortificate capacitățile instituționale în domeniile: achiziții publice, apă și sanitație, managementul deșeurilor solide, eficiența energetică, dezvoltarea turismului.

MĂSURA 3.3. Facilitarea dialogului între actorii regionali, interregionali și internaționali

În vederea facilitării dialogului între actorii regionali și îmbunătățirii guvernancei locale în domeniul dezvoltării regionale, în perioada de referință a fost organizată o ședință CRD Nord, la care au participat 43 membri CRD Nord. În cadrul ședinței au fost adoptate 7 decizii, după cum urmează:

Decizia nr.1 din 21 ianuarie 2020 – privind politica dezvoltării regionale și rolul CRD în procesul decizional

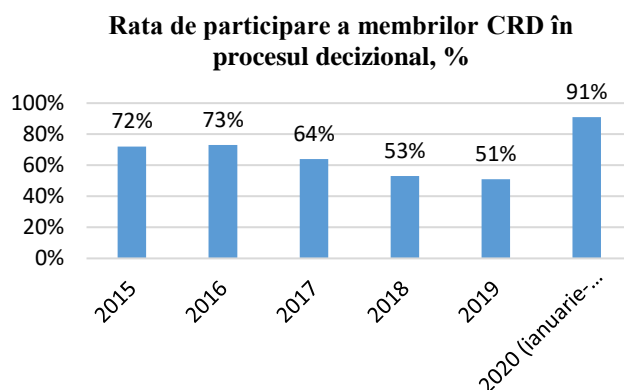
Decizia nr.2, 3, 4 din 21 ianuarie 2020 – privind desemnarea președintelui CRD Nord, vicepreședintelui CRD Nord, reprezentantul sectorului privat în cadrul CNCDR

Decizia nr.5 din 21 ianuarie 2020 – privind Raportul de implementare a SDR Nord și activitatea ADR Nord în anul 2019

Decizia nr.6 din 21 ianuarie 2020 – privind Planul de implementare a SDR Nord și activitățile operaționale ale ADR Nord pentru anul 2020

Decizia 7 din 21 ianuarie 2020 - privind proiectul MSPL

Este de menționat, că din a.2020 CRD Nord și-început activitatea în noua sa componență. Iar rata de participare a membrilor CRD Nord a înregistrat cel mai înalt nivel din ultimii 5 ani– 91%. Acest fapt, în mare măsură, este determinat de interesul noilor membri față de procesul de dezvoltare regională

De asemenea, în scopul consolidării relațiilor de colaborare cu partenerii de dezvoltare în perioada ianuarie-iunie 2020 au fost semnate:

- acord de colaborare cu AO Asociația pentru Promovarea Antreprenoriatului, cu scopul promovării antreprenoriatului în Regiunea Nord;
- memorandum de cooperare între Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (Helvetas) și ADR Nord cu scopul finanțării experților pentru finalizarea studiului ”Identificarea lanțului valoric al fructelor în RDN”.

În perioada de referință, în cadrul apelurilor de proiecte deschise, de către ADR Nord, au fost depuse 7 concepte de proiecte: 1 CP Polish Aid, Comisia Europeană, 1 CP Agenția Cehă pentru Dezvoltare, 1 CP MFA al Letoniei, în cadrul apelului pentru parteneriatul Estic și Asia Centrală, 2 proiecte - Slovak Challenge Fund, 1 CP GIZ, care la moment se află la etapa de evaluare.

Totodată, pentru 2 proiecte aplicate în anul 2019, ADR Nord a fost acceptat pentru finanțare, inclusiv: PT Dunărea ”Industria creative în cadrul noilor economii urbane în Regiunea Dunării (CINEMA)” și UNDP ”Utilizarea benchmarking-ului strategic pentru dezvoltarea economică locală în Moldova”.

COOPERARE CU PARTENERII DE DEZVOLTARE

Atragerea investițiilor internaționale și colaborarea cu partenerii de dezvoltare în vederea finanțării și cofinanțării proiectelor din DUP 2017-2020 și POR Nord (2016-2020) reprezintă o prioritate pentru Agenția de Dezvoltare Regională Nord. În acest sens, implementarea politicii de dezvoltare regională este susținută de către partenerii externi de dezvoltare.

În tabelul de mai jos, sunt prezentați donatorii externi ce au contribuit la finanțarea și implementarea proiectelor de dezvoltare regională din RDN a Republicii Moldova.

Tabel 4. Contribuția donatorilor externi la finanțarea și implementarea proiectelor de dezvoltare regională din RDN

Nr.	Donator/cofinanțator	Denumirea proiectului	Indicatori	Perioada	Suma
1	Guvernul României	„Crearea sistemului integrat de dezvoltare durabilă a sectorului apicol în Regiunea de Dezvoltare Nord a Republicii Moldova”	1 centru de achiziție, procesare și ambalare a produselor apicole renovat; 100 de apicultori instruiți în domeniul apicol; 1 Asociație Regională a Apicultorilor creată	2015-2017	157,382 euro
2	Guvernul Republicii Ceha	“Dezvoltarea planificării strategice în Regiunea de Dezvoltare Nord, Moldova”	Ciclu de instruire privind studiul elementelor de bază ale GIS și Quantum GIS; 1 vizită de studiu în Republica Cehă, pentru familiarizarea cu practicile de succes în domeniu; campanie de conștientizare; conferință de finalizare a proiectului 1 manual QGIS elaborat 1 Strategie de brand creată	octombrie 2015 – noiembrie 2017	2479140 CZK (91,544.8 euro)
3	Guvernul Republicii Ceha	Elaborarea strategiei și planului de acțiuni în domeniul specializării regionale în Regiunea Nord, Moldova	1 studiu privind specializarea regională elaborat 1 Masă rotundă privind dezvoltarea mărcii 1 analiză privind crearea unui brand regional al RDN	noiembrie 2017- februarie 2018	23 500 euro
4	Guvernul Republicii Ceha	”Un nou impuls pentru dezvoltarea afacerilor în Regiunea de Dezvoltare Nord”	micro-granturi pentru membrii asociațiilor și IMM-urilor din regiune acordate; Capacitățile angajaților ADR Nord și APL pentru asistență suplimentară pentru IMM-urile din regiune dezvoltate; 1 centru de informare pentru IMM-uri în cadrul ADR Nord creat; Investiții în RDN în cadrul platformei web create pe site-ul ADR Nord promovate; Furnizori locali conectați la piețele internaționale; 1 studiu de fezabilitate a unui proiect de investiții în regiune elaborat	2017-2021	555 000 euro
5	Guvernul Republicii Ceha	Construcția stației de epurare din or. Briceni	Studiu de fezabilitate și expertiza stării sistemului de canalizare existent	2016-2020	2 095 864 lei

6	Fundația Skat (proiectul ApaSan în Republica Moldova (cofinanțare))	Apa pentru viața în Regiunea de Nord: raioanele Florești și Soroca	158.45 km rețele de apeduct construite/reabilitate 2 stații de captare a apei construite/reabilitate 4 stații de pompare a apei potabile construite/reabilitate 1 castel de apă construite/reabilitate 9 rezervoare de apă potabila construite/reabilitate 10 localități cu acces la sistemul de AAP construit/reabilitat 9664 cetățeni cu acces la sistemul de AAP construit/reabilitat	2017 – 2019	Total: 66 078 180.00 lei FNDR -29 902 990, 00 MDL „ApaSan” – 32 647 250 MDL Contribuți a cetățenilor, SA Servicii Comunale Florești – 3 527 940 MDL
7	UE prinGIZ (Etapa de proiectare)	Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă și sanitație în orașul Fălești.	1 proiect tehnic realizat	2017 – 2020	1 073 560, 00 MDL
8	UE prinGIZ (Etapa de proiectare)	Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă și sanitație în municipiul Edineț.	1 proiect tehnic realizat	2017 – 2020	3 688 150, 00 MDL
9	UE prinGIZ (Etapa de proiectare)	Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă și sanitație în orașul Drochia.	1 proiect tehnic realizat	2017 – 2020	2 357 432,00 MDL
10	UE prinGIZ (Etapa de proiectare)	Îmbunătățirea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în s. Pascauți, s. Damașcani, s. Proscureni, s. Galașeni, s. Mălăiești și s. Hiliuți, r-l Râșcani.	1 proiect tehnic realizat	2017 – 2020	9 750 000,00 MDL
11	UE prinGIZ (Etapa de proiectare)	Sporirea eficienței energetice a Gimnaziului „Iurie Boghiu” din satul Flămânzeni, raionul Sângerei	1 proiect tehnic realizat	2017 – 2020	468 143 MDL
12	UE prinGIZ (Etapa de proiectare)	Sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic „Dimitrie Cantemir” din municipiul Bălți	1 proiect tehnic realizat	2017 – 2020	391 588 MDL
13	AOD Estonia	”Suport în dezvoltarea turismului rural sustenabil în RDN, Moldova”	4 seminare pentru organizatori de evenimente, meșteșugari și micii antreprenori în domeniul turismului rural din RDN organizate	2016-2017	14060 euro

			1 vizită de studiu în Estonia în vederea preluării bunelor practici Mentorat pentru organizatorii de festivaluri din RDN.		
14	AOD Estonia	„Împuternicirea femeilor și tinerilor prin creșterea abilităților și competențelor lor în domeniul designului de evenimente rurale și a serviciilor de ospitalitate”	1 ghid pentru antreprenori în domeniul turismului rural elaborat; 4 seminare pentru organizatori de evenimente, meșteșugari și micii antreprenori în domeniul turismului rural din RDN organizate 1 vizită de studiu în Estonia în vederea preluării bunelor practici Mentorat pentru organizatorii de festivaluri din RDN.	01.08.2017 – 31.01.2019	45,152.00 euro
15	AOD Estonia	„ Ciclul de manuale pentru antreprenori și tinerii moldoveni din mediul rural. Manualul 3 „ Dezvoltarea produsului și marketing”	1 manual pentru antreprenori în domeniul dezvoltării produsului și marketing elaborat; 2 seminare și 1 atelier de marketing online pentru tinerii antreprenori și femei organizate; 1 vizită de studiu în Estonia în vederea preluării bunelor practici;	01.09.2018 –30.09.2019	51 535 euro
16	Guvernul Lituaniei și Fundația Ajutorului Evreiesc World Jewish Relief	„ <i>Rețeaua antreprenorială a femeilor – un potențial excelent pentru consolidarea drepturilor și oportunităților economice ale femeilor din Moldova prin instruire, informare și interacțiune</i> ”	cel puțin 200 de femei din Regiunea de Dezvoltare Nord a Republicii Moldova să inițieze sau să dezvolte propria afacere care să creeze oportunități pentru promovarea socială și economică și să îmbunătățească nivelul de trai în familiile lor	Mai-octombrie 2019	20 000 euro
17	Guvernul Republicii Cehe	Elaborarea studiului de fezabilitate privind accesibilitatea turistică a peșterii ”Emil Racoviță”	1 studiu de fezabilitate elaborat 1 vizită a echipei de speleologi realizată	2019	19 500 euro
18	Guvernul Republicii Cehe	Extinderea proiectului”Un nou impuls pentru dezvoltarea afacerilor în Regiunea de Dezvoltare Nord a Moldovei”		2020	190.000 euro
19	UNDP	Utilizarea benchmarkingului strategic pentru dezvoltarea economică locală în Moldova	1 bază de date în aplicația SW	2019 –2020 (7 luni)	38.650 USD
20	PT Dunărea	Industria creative în cadrul noilor economii		2020-2022 (29 luni)	50.000 euro

		urbane în Regiunea Dunării (CINEMA)			
--	--	-------------------------------------	--	--	--

PROVOCĂRI ȘI RISCURI

Pe parcursul perioadei de raportare au fost identificate o serie de provocări/riscuri de ordin economic, mediu și operaționali, care impun anumite constrângeri asupra implementării activităților propuse în strategie, inclusiv:

1. Calitatea și disponibilitatea redusă a datelor statistice este o constrângere pentru procesul de monitorizare și evaluare eficientă.
2. Capacitățile limitate ale APL de a dezvolta și implementa proiecte reduce substanțial ritmul dezvoltării comunităților și regiunii. Deseori, calitatea documentației tehnice depuse este de un nivel scăzut și reprezintă în mod direct nivelul de pregătire și organizare a echipelor de proiect din partea beneficiarilor. Acest fapt reprezintă o constrângere în asigurarea continuității și durabilității proiectelor de dezvoltare regională.
3. Insuficiența resurselor financiare al potențialilor beneficiari (APL I, APL II) pentru acoperirea contribuției proprii duce la amânarea depunerii cererilor de finanțare sau chiar la anularea lor.
4. Calitatea slabă a documentației tehnice – cu omisiuni, necorelări, erori care necesită revizui, afectează procesul de implementare a proiectelor. De asemenea, probleme frecvente apar în raport cu unele companii de construcții, care au intrat în insolvență sau faliment, fiind necesară reatribuirea lucrărilor rămase de executat. Toate aceste operațiuni suplimentare necesită timp suplimentar, ceea ce duce la întârzieri în procesul de implementare a proiectelor.
5. Procedurile repetate de achiziții publice generează întârzieri serioase în implementarea proiectelor.

BUNE PRACTICI ȘI LECȚII ÎNVĂȚATE

Bune practici

1. Instruirile privind aplicarea Sistemului Informațional Geografic (GIS), care va fi utilizat în planificare strategică. În cadrul acestor instrui, specialiștii ADR Nord își perfecționează abilitățile de utilizare a sistemului GIS, astfel încât crește calitatea procesului de planificare prin analiza aspectului spațial. Acest instrument permite o viziune comprehensivă asupra regiunii și prezentarea elocventă a mai multor indicatori atât în aspect de discrepantă a acestora, cât și în aspect de evoluție. Domeniile în care analiza spațială reprezintă un factor decisiv sunt: managementul deșeurilor solide, apă și sanitație, drumuri.

Lecții învățate

1. Pentru elaborarea documentației tehnice se recomandă de selectat firme de consultanță cu experiență certificată și expertiză de proiectare.
2. Acordarea unei atenții sporite și asigurarea unei echipe performante la întocmirea documentațiilor de achiziție care să fie cât mai temeinic justificate și în conformitate cu prevederile legale.
3. E necesar ca sistemul statistic național să asigure colectarea datelor și dezagregarea acestora pe toate domeniile de intervenție.

CONCLUZII

SDR Nord este cel mai important document de planificare strategică la nivelul RDN, care stabilește prioritățile de dezvoltare a regiunii pe termen mediu, fiind orientate spre sporirea calității vieții cetățenilor. În perioada ianuarie-iunie 2020 toate activitățile ADR Nord au rezultat din Planul de implementare al SDR Nord pentru anul 2020, accentul fiind pus pe:

1. Implementarea proiectelor investiționale de infrastructură și implicit modernizarea infrastructurii fizice a regiunii. La acest capitol progrese modeste se înregistrează în special, în domeniul AAC. Totodată, localitățile din RDN au cea mai mică rată de conectare la sisteme de alimentare cu apă și canalizare la nivel național. De asemenea sectorul MDS este foarte slab dezvoltat în regiune. În prezent, o mare parte a deșeurilor menajere sunt eliminate prin utilizarea depozitelor de deșeuri neconforme, care în majoritatea cazurilor nu sunt autorizate și reprezintă o sursă majoră de poluare a solului și a apelor subterane
2. Dezvoltarea economică în regiune prin consolidarea rețelei de centre urbane, îmbunătățirea mediului de afaceri, stimularea activității antreprenoriale pentru atragerea investițiilor străine, dezvoltarea potențialului și infrastructurii turistice. În acest sector, o atenție deosebită a fost acordată susținerii antreprenorialului și domeniului de cercetare, inovare și transfer tehnologic. În ceea ce privește evoluția indicatorilor economici, aceștia relevă o evoluție pozitivă, dar modestă, atât sub aspect valoric, cât și comparativ cu tendințele regionale.
3. Facilitarea, consolidarea dialogului între actorii regionali, interregionali și internaționali. În acest context a fost organizată o ședință CRD Nord, au fost încheiate două acorduri de colaborare. În cadrul apelurilor de proiecte deschise au fost depuse 7 concepte de proiecte. Este de menționat, că pentru 2 proiecte aplicate în anul 2019, ADR Nord a fost acceptat pentru finanțare, inclusiv: PT Dunărea "Industria creative în cadrul noilor economii urbane în Regiunea Dunării (CINEMA)" și UNDP "Utilizarea benchmarking-ului strategic pentru dezvoltarea economică locală în Moldova".

4. Realizarea mai multor obiective ale SDR Nord în perioada ianuarie-iunie 2020 a fost grav afectată de epidemia de Covid-19, care a creat impedimente serioase în raport cu implementarea proiectelor de dezvoltare regională și locală, dezvoltarea serviciilor publice din domeniile prioritare ale dezvoltării regionale, consolidarea rețelei de centre urbane, dezvoltarea mediului de afaceri și a infrastructurii turistice, etc.

Director ADR Nord

Maria PRISACARI

EXECUTORI:

Constantin BÂNDIU, șef Secție management proiecte _____

Svetlana BAZATIN, șef Secție finanțe și achiziții _____

Mariana CEBOTARI, șef interimar Secție Politici regionale și cooperare externă _____

Ion ILIEV, jurist / specialist cadre _____

COORDONAT:

Șef Direcție politici de dezvoltare regională

Igor MALAI _____

Șef interimar Secția relații cu instituțiile de dezvoltare regională

Sergiu TĂBĂCARU _____